

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности
Париска 16, Београд

Извештај Комисије

за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта и писаног рада

„Скулптуре и објекти као визуелне метафоре друштвене свакодневице”

кандидата Богдана Ђукановића

Комисија која је изабрана на 510. седници Наставно-уметничког-научног Већа, Факултета ликовних уметности 4. септембра 2024. радила је у саставу:

1. Др ум. Радош Антонијевић, ред. проф. ФЛУ, Београд – ментор
2. Др ум. Оливера Парлић Карајанковић, ред. проф. ФЛУ Београд
3. Мр. Душан Петровић, редовни проф. ФЛУ Београд
4. Др ум. Милица Ћебић ванр. проф. ФЛУ Београд
5. Марко Лађушић, ред. проф. ФЛУ Београд

Биографија кандидата

Богдан Ђукановић је рођен 1996. у Аранђеловацу. Завршио је основне и мастер академске студије на Факултету ликовних уметности у Београду, у класи проф. Мрђана Бајића и Радоша Антонијевића. Тренутно је студент докторских уметничких студија на истом факултету. Део студија је провео на студентским разменама на Академији лепих уметности у Си'Ану у Кини и Веаух-Arts de Paris у Француској. Радови су му излагани у оквиру значајних локалних и интернационалних изложби посвећених младим уметницима. Иницијатор је студентског експерименталног простора Флу_ОпенЛАБ у Београду. Током основних и мастер академских студија више пута је награђиван за свој досадашњи рад. Члан је Друштва удружене одговорности/Д.У.О. у оквиру креативне платформе Гете Института у Београду. Ствара у медијима скулптуре, инсталације, објекта и цртежа, помоћу којих гради симболичке конструкције настале посматрањем појава из свакодневице у друштву у ком се налази.

Самосталне изложбе:

2023. Мимикрија, Галерија Задужбине Илије М. Коларца, Београд
2023. Након тишине, Дом културе Студентски град, Београд
2020. Преображај видљивог, Галерија ФЛУ, Београд

Групе изложбе (избор):

2023. Плава изложба, Музеј савремене уметности, Београд
2023. Повезивање будућности, Josilda da Conceição Gallery, Амстердам
2022. 31. Меморијал Надежде Петровић: Гестови, знакови живота, Чачак
2022. Vuxenstopp, ES365, Düsseldorf
2022. Independent Art Fair "SUPERMARKET 2022", Stockholm
2022. no-end spool – Atelier Burki, Galerie Gauche – ENSBA, Париз
2022. Слободан да ствараш – стварај да будеш слободан, Салон МСУБ, Београд
2020. Masterpieces II, У10 Уметнички простор, Београд
2019. Real Presence, Магацин Краљевића Марка, Београд
2019. У додиру са, Музеј савремене уметности, Београд

Награде и подршка (избор):

- Подршка за развој и промоцију уметничког стваралаштва од Хуманитарне фондације Дотс у периоду од марта 2022. до августа 2023. године
- Стипендиста Ерасмус+ програма - Веаух-Arts de Paris, 2022.
- Ко-аутор победничког решења за скулптуру поводом 15. Фестивала интернационалног студентског театра (ФИСТ) на Факултету драмских уметности у Београду (у сарадњи са Лазаром Стојићем), 2020.
- Награда за изузетно стваралаштво од значаја за општину Аранђеловац у 2017/2018. години, 2018.
- Стипендиста Фондације Студеница, 2017 - 2020.

..Опис и детаљна анализа докторског уметничког пројекта

Практични део рада под називом „Скулптуре и објекти као визуелне метафоре друштвене свакодневице” докторанда Богдана Ђукановића чини близу четрдесет скулптура од различитих материјала израђених у концептима, а који су приказани на три самосталне изложбе:

1. „Преображај видљивога“ у Галерији ФЛУ у Београду, 2020.
 2. „Након тишине“ у Галерији Дома културе Студентски град, 2023.
 3. „Мимикрија“ у Галерији Задужбине Илије М. Коларца у Београду, 2023.
- и на уметничким манифестацијама и презентацијама:
4. Годишња изложба факултета ликовних уметности у Београду, 2021.
 5. Бијенале младих „Заједнички језик“, Калемгданска тврђава, Београд, 2021.
 6. Меморијал Надежде Петровић у Чачку, 2022.
 7. „Међу камењем и картонима“, Париз, 2024.

Писани део рада докторског уметничког пројекта на студиозан и аналитичан начин описује логику и принципе настанка поменутих уметничких радова, дајући лични осврт на појмове попут ангазоване уметности, визуелне метафоре, отвореног дела, променљивости контекста итд.

Писани део рада има 106 страница и 97 репродукција, а структуриран је у 5 главних делова:

1. Полазна тачка
2. Први резултати
3. Анализа постигнутог
4. Резултати нове стратегије
5. Закључак

Остали део писаног рада до укупног броја страница односи се на списак репродукција, индекс имена, списак коришћене литературе, на биографију и неопходне изјаве аутора.

Уметник свој текст базира на изношењу директних искустава како у опису продукционих процедура и искустава у израду уметничких радова, а у контексту њихове друштвености или ангазованости. Бавећи се више собом него самом феноменом он на крају студије ипак закључује да одређене жанрове уметности или одређене начине уметничког понашања види другачије и у ограничењима, што читавуој студији даје на снази и ми је можемо схватити као сведочанство једног еволутивног уметничког развоја.

На почетку текста он исписује кључну реченицу:”....непосредно након двомесечног *lockdown-a*, као млад уметник, који је тек завршио своје мастер академске студије, испуњен бесом и немоћи у свом атељеу што не доприноси својим вршњацима и колегама на протестима, поставио сам себи питања: „Шта значи бити уметник и која је уопште његова улога у друштву данас?“

Из ове почетне реченице текста видимо три основна елемента којима се уметник у својој пракси бави:

1. Друштвеним окружењем (*lockdown*)
2. Сопственим емотивним и психолошким статусом (испуњен бесом и немоћи) и
3. Уметничком сврхом (шта значи бити уметник ...)

Као што је споменуто, Ђукановић се не бави овим областима феноменолошки, већ кроз студије случаја долази до закључака који усмеравају његову праксу.

“Одлучио сам да се упустим у уметност која ће упијати друштвене проблеме свакодневице и која ће прочишћеним исказима указивати публици на исте.”

Променом срдине, углавном због студијских боравака у Паризу, Ђукановић схвата је комуникацијски потенцијал уметничких радова као и њена друштвена актуелност завистна од друштвеног контекста као и променљивих емотивних стања, њега као уметника. Са тим у вези он почиње да открива и дефинише сопствена ограничења у односу на личну позицију и друштвене околности.

“Дужим боравком у Паризу, под утицајем нове и уређене средине, у којој нисам био укључен у друштвене проблеме, лична потреба за критичким документовањем је слабила.”

“Као уметник који реагује на друштвену свакодневицу и њене контрадикторности, било ми је веома тешко да пронађем правац свог уметничког кретања и наставим са истим интензитетом рада као што сам то радио у Србији. Потребно ми је било време да сагледам ствари око себе и препустим се културолошком утицају.”

Читајући о догађањима током реализације и излагања радова у јавном простору попут фрагмената архитектуре које је постављао на Калемегданској тврђави (Пролаз, 2021.) или на главном градском тргу у Чачку (Све о чему нисам сањао, 2022.) приметимо да недостатак разумевања самог друштва резултира закључком да друштво не разуме уметника. Цитираћу две реченице које то илуструју: “Током излагања рада овакве природе у јавности, осећао сам се нелагодно, јер сам у свакој њеној промени доживљавао као да сам лично одговоран...”

“Интересантно је да су многи грађани, неудубљујући се у значење и разлог таквог начина поставке, навикнути на своју дневну рутину, овај рад посматрали као претњу коју су желели да склоне већ од првог дана.”

Ђукановић и његов рад стоје на размеђу позиција ЈА и МИ. Попут искуства читаве европске културе током двадесетог и почетком двадесет првог века и која се и сама конституисала око ових питања и два главна мислиоца која су се овим питањима бавила Марксом и Ничеом. Маркс је наглашавао значај МИ изнад ЈА, док је Ниче давао убедљиву предност ЈА над МИ. Ова два велика мислиоца и њихов недодир као да симболизују драму коју проналазимо и у Ђукановићевој пракси. За тренутак он машта да његови радови промене друштво и позива својим радовима на некакву друштвену будност и прави рад од бодљикаве жице, док је у другом случају усмерен на лични доживљај света и усамљен шета Париским или Аранђеловачким парковима и скупља цвеће трагајући за формалним савршенством.

Ова дуалност гради распон уметничке осетљивости и на неки начин спасоносно води Ђукановића кроз изазове уметничких пракси недозвољавајући му да бескрајно буде занет једном идејом. Његова почетна позиција младог уметника престаје да му буде оправдање за некада претеране и непоткрепљене ставове и он постајући свестан сложености и комплексности како друштва тако и сопственог медија којим се изражава постаје на крају ове студије смиренији и сталоженији у исказима.

Оно што од почетка до краја ове студије остаје као константа је посвећеност овог уметника да сваку пружену прилику искористи са пуном посвећеношћу нежалећи ни енергију ни време.

Треба свакако нагласити значај и кратке компаративне анализе уметничких поступака Курбеа и Куна којом је Ђукановић покушао да осветли дубоке разлике у приступима ова два уметника, које би се наоко могли повезати једноставним интересовањем за друштвену свакодневицу. Ђукановић показује више наклоности према Курбеу јер за разлику од Куна, његова, Ђукановићева, друштвена ангажованост није идеолошки освешћена (иако постоји). Тако можемо закључити да докторанд као уметник жели да друштвене теме буду у фокусу уметничкох интересовања, али он не нуди решење већ нас оставља у стању фрустрираности и гази опасном линијом јавног морализатора који елитистички не жели да се укључи у друштво већ га само гледа са висине.

Компаративна анализа Курбе - Кун веома је успешно указала на неосветљена места Ђукановићеве методологије рада и онога што он зове уметничка стратегија. Чак и сама реч стратегија у контексту уметности прецизније нам лоцира сам уметников избор.

Треба констатовати да је Богдан Ђукановић започео ово истраживање као млад уметник али са врло успешно изведеним радовима који су добро перципирани и оцењивани у стручној јавности, и да је тај висок ниво уметничког рада задржао и до краја ових трогодишњих уметничких студија. Неопходно је напоменути да прави развој није дешавао у телу рада већ у ставу уметника према питању са којим је и започео студију- „Шта значи бити уметник и која је уопште његова улога у друштву данас?“

Ђукановић није из корена мењао методологију и стратегију уметничког деловања, он је заправо проширивао, усавршавао ову методологију и стављао под контролу сопствени медиј, док је као личност сазревао мирећи се са природом света и сопственог темперамента.

Оцена остварених резултата

Кандидат Богдан Ђукановић је у потпуности остварио све циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Резултат ових истраживања је четрдесет скулптура и инсталација насталих у периоду од три године, а које су на почетку настајале из потребе реаговања на друштвене околности гледане из угла уметника, а у наставку са промењеном уметничком методологијом постајала су отворена уметничка дела или скулптуре које у само усвојим материјалом или процедуром усмеравале публику на својеврсно дочитавање самог рада, а са намером да се садржај изнесе суптилније са већим потенцијалом за пројекцију посматрача.

Ђукановић у својим последњим радовима постаје свестан ограничености директног и илустративног комуникацијског потенцијала његових раних скулптуралних структура, те се фокусира на енергетске особине материјала под утицајем уметника Арте Повере или Флукуса што доноси веома успешне резултате кроз радове велике уметничке дирљивости као што су: *Шта умире последње*, серија радова под називом *Дом* и серија радова под називом *Кристал*.

Другом методом он се одриче потпуне контроле уметника над телом и значењем рада. Тако долази до отвореног уметничког дела као форме која дозвољава веће учешће публике, те ова дела постају симболи саме друштвености, попут радова под називом *Пролаз* и *Све о чему нисам сањао*.

На самом крају треба поменути и рад Лустер (Chandelier) који сопственим обликом најречитије говори као “визуелна метафора”, што је израз који Ђукановић користи да би објаснио своја дела, али својим материјалом и процедуром израде (смеша

направљена са отровом за пацове) постаје концептуални рад снажног уметничког исказа који није више брза и илустративна критика друштвених околности или власти већ позив на самопосматрање и на запитаност појединца над сопственим изборима.

Закључак комисије

Докторанд Богдан Ђукановић, у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно је реализовао планиране уметничке радове, а текстуалним делом јасно описао свој уметнички поступак и логику уметничких процедура.

Комисија предлаже Наставно- уметничком и научном већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „Скулптуре и објекти као визуелне метафоре друштвене свакодневице” и упути га са Предлогом одлуке Сенату Универзитета уметности.

У Београду, 18. септембара 2024. године

Др ум. Радош Антонијевић, ред. проф. ФЛУ Београд – ментор

Др ум. Оливера Парлић Карајанковић, ред. проф. ФЛУ Београд

Мр Душан Петровић, ред. проф. ФЛУ Београд

Др ум. Милица Ћебић, ванр. проф. ФЛУ Београд

Марко Лађушић, ред. проф. ФЛУ Београд

ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

„Скулптуре и објекти као визуелне метафоре друштвене свакодневице”

Богдана Ђукановића

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности текста докторског уметничког пројекта, „Скулптуре и објекти као визуелне метафоре друштвене свакодневице”, Богдана Ђукановића, констатујем да утврђено подударарење текста износи 4%. Овај степен подударности последица је *цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. опитих места и података, као и претходно публикованих текстова кандидаткиње*, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност писаног дела докторског уметничког пројекта, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

19. 9. 2024. године

Ментор
Радош Антонијевић